

Persoonlijk getinte herinneringen in nieuwe bundel Die Goude

Met de nieuwe bundel - de een-en-dertigste alweer - presenteert Die Goude een geheel nieuw genre in haar reeks. Ditmaal bevat de bundel geen resultaten van uitvoerig archiefonderzoek of wetenschappelijke verhandelingen, maar persoonlijk getinte herinneringen aan het Goudse stadsleven in de afgelopen halve eeuw. De herinneringen zijn opgetekend door Gouwenaar Ton Sevenhoven, die opgroeide in de Keizerstraat en met een scherp waarnemingsvermogen het stadsleven in zich opnam. Ook sprak hij met markante Gouwenaars over hun belevenissen in de stad en verdiepte hij zich in de lotgevallen van enkele opmerkelijke monumenten. Als journalist publiceerde Sevenhoven een groot deel van deze herinneringen in het huis-aan-huisblad Goudse Post. Op verzoek van Die Goude heeft hij deze bijdragen voor publicatie in een boek bewerkt. Ook schreef hij vijf geheel nieuwe verhalen voor de bundel. Alle bijdragen zullen rijkelijk worden geïllustreerd met grotendeels nog niet eerder gepubliceerde foto's.

Het boek van Ton Sevenhoven draagt als titel: *Goudse glorie*, en is daarmee gelijkloënd met zijn artikelenreeks in de krant. Het boek verschijnt in de maand november. Bij wijze van 'voorpublicatie' volgt hieronder een van de in totaal 31 bijdragen.

De kademuren weerkaatsten het schavend geluid van de ijzers

Schaatsen op de Gouwe

Ton Sevenhoven

Zeldzaam waren de winters dat er geschaatst kon worden op de Gouwe en de Goudse singels. Nog zeldzamer de winters dat je onder de meeste bruggen door kon schaatsen. De winter van '62/'63 was er zo een. Men reed in die zeer strenge winter met de auto over de Reeuwijkse Plassen, maar ook zelfs over het IJsselmeer. In mijn beleving was dit de strengste winter die ik heb meegemaakt, maar niet de enige keer dat ik op de Gouwe geschaatst heb. Het gaf een apart effect, dat schaatsen tussen de kademuren van de Gouwe en de Haven en tussen de fraaie, uit de zeventiende eeuw daterende, visbanken. Die kademuren weerkaatsten het schavend geluid van de ijzers op het ijs. Tegelijkertijd vielen de fraaie grachtenpanden me meer op dan dat je er gewoon langs liep of fietste. Ook keek je met andere ogen naar de diverse schitterende monumentale gebouwen die Gouda rijk is. En dat vervulde me - als Gouwenaar zijnde - met enige trots.

Met veel genoegen denk ik terug aan die schaaastochties met buurtgenoten, vrienden, je zus of volkomen onbekenden. In '63 was ik het schaatsen nog nauwelijks machtig, maar mijn zus maakte al enige vorderingen. En terwijl alles wat maar enigszins kon bevrozen in Nederland was bevroren, kwam ik uit de Lange Groenendaal gelopen en sloeg linksaf de Lage Gouwe op. Ik dacht nog: 'Ik steek straks wel over het ijs naar de Keizerstraat, dat is veel leuker dan gewoon over de stoep van de Hoge Gouwe lopen, want dat kan altijd nog'. Al snel kreeg ik in de gaten dat mijn zus Lia op haar Friese doorlopers was en het niet eens zo slecht ging. Ik riep naar haar: 'Göh, dat gaat al goed jöh!', of woorden van gelijke strekking. En ik sprong vanaf de kant het ijs op. Voordat ik er eigenlijk goed erg in had, kraakte het flink onder mijn voeten en maakte het ijs ruimte voor water. Daar lag ik met mijn armen op de rand van een wak dat steeds groter werd, want als ik probeerde eruit te klauteren dan brokkelde alle houvast weer af.

'Geen grappige ontwikkeling', dacht ik bij mijzelf. Mijn zus keek vanaf haar gladde ijzers machteloos toe, totdat er vanuit onverwachte hoek hulp kwam. Een wat oudere jongen, die ik wel eens eerder in de winkel van de 'Enkabé' in de Korte Groenendaal

had gezien, stak zijn reddende hand uit. Mijn blijdschap was dermate groot dat ik hem volledig vergat te bedanken. (Hopelijk heb ik dat met dit verhaal hersteld). Direct snelde ik naar huis in mijn lichtbruine houtje-touwtje-jas, waar ik zo 'dol' op was. 'Die zal wel gaan krimpen en dan kan ik hem vast niet meer aan', hoop- te ik stiekem. Eenmaal thuis gekomen werd ik, door mijn moeder, verlost van mijn natte pak. Maar wat was er nou toch aan de hand dat ik door het ijs kon zakken in de strengste winter van de laatste vijftig jaar? Waar ik even geen erg in bleek te hebben gehad was dat de Gouda's Gloriefabrieken, die daar toen aan de Lage Gouwe waren gevestigd, afval- water loosden in de Gouwe.



De visbanken met schaatsers in 1917. Foto: Streekarchief Hollands Midden.

Dit water was zodanig van temperatuur dat de ijslaag ter plekke zich onvoldoende kon ontwikkelen.

Ook heb ik in de loop van vele jaren - wanneer het maar even kon - geschaatst op de singels, de Breevaart en natuurlijk de schitterende Reeuwijkse Plassen. Toch waren het die zeldzame winters die gelegenheid gaven om op het ijs in de Goudse grachten te schaatsen die mij zeer dierbaar blijven. Nog steeds maak ik graag toertochten op natuurijs. Dat geeft mij een geweldig gevoel van vrijheid. En omringd zijn door het typisch Hollandse winterlandschap vind ik ook telkens een fijne ervaring. Wat mij trouwens altijd op is gevallen tijdens 'schaatsbare' winters is een soort van eensgezindheid onder al die schaatsliefhebbers. Zoiets is er ook onderling tussen motorrijders die elkaar nagenoeg allemaal begroeten. Ik zie dat graag, maar betreur tegelijkertijd dat zich dat beperkt tot, vaak, alleen die omstandigheden. Extra gemakkelijk lijkt er contact gemaakt te kunnen worden met een ieder. Rang en standen verdwijnen op die ijsvloer van moeder natuur, ook op het ijs van de binnenstadswateren. Zo (b)lijkt de kou onderlinge menselijke warmte te stimuleren.

Wellicht is het mede deze figuurlijke hang naar warmte die duizenden mensen van heinde en verre elk jaar de koude van de decembermaand doet trotseren om Gouda bij Kaarslicht te ervaren. Een mooie traditie, destijds in het leven geroepen door de heer C.H. Hagedorn, en ondersteund door onze Noorse zusterstad Kongsberg die genereus jaar na jaar een prachtige naaldboom naar de Goudse Markt laat verschepen. Gouda's Glorie is inmiddels verhuisd naar Lopik, dus op die plek in de Gouwe wordt er nu geen warm water meer geloosd. Het wachten is alleen op weer zo'n pittig koude winter, met daarin een Elfstedentocht, een ritje in de auto over het IJsselmeer of de Reeuwijkse Plassen. En dan nog eens terug op de schaats tussen de kademuren van de Gouwe. Misschien kom ik op het ijs die 'jongen' tegen van de 'Enkabe'. Dan kan ik hem alsnog bedanken, voor alles wat ik na zijn behulpzame daad nog aan leuke dingen heb mogen beleven.